

XXIV tarptautinė mokslinė konferencija
XXIV międzynarodowa konferencja naukowa

Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė XVIII amžiuje

Kūrėjai. Reformatoriai. Vizionieriai

Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku

Twórcy. Reformatorzy. Wizjonerzy

*Skiriama 260-osioms Mykolo Kleopo Oginskio
ir 250-osioms Antano Henriko Radvilos gimimo metinėms*

*Poświęcona 260. rocznicy urodzin Michała Kleofasa Ogińskiego
i 250. rocznicy urodzin Antoniego Henryka Radziwiłła*

2025 m. gruodžio 3–5 d. / 3–5 grudnia 2025 r.

Nacionalinis muziejus

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai

Muzeum Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich

Katedros a. 4, Vilnius

Organizatoriai / Organizatorzy

Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios
Kunigaikštystės valdovų rūmai / Muzeum
Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich

Lietuvos istorijos institutas / Instytut Historii Litwy

Konferencijos partneris / Partner konferencji

Lenkijos Respublikos ambasada Vilniuje /
Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Wilnie

PROGRAMA / PROGRAM

2025 m. gruodžio 3 d., trečiadienis / 3 grudnia 2025 r., środa

18.00–19.30

Valdovų rūmų muziejus, Didžioji renesansinė menė

Pałac Wielkich Książąt Litewskich, Wielka Sala Renesansowa

18.00–18.15 Konferencijos atidarymas, sveikinimo kalbos /
Otwarcie konferencji. Przemówienia powitalne

18.15–18.30 Plenarinis pranešimas / Wykład wprowadzający

Dr. Ramunė ŠMIGELSKYTĖ-STUKIENĖ

*Kūrėjai, reformatoriai, vizionieriai XVIII a. Lietuvos Didžiojoje
Kunigaikštystėje: paveldas ir atmintis*

*Twórcy, reformatorzy i wizjonerzy w osiemnastowiecznym Wielkim Księstwie
Litewskim: dziedzictwo i pamięć*

18.30–19.30 Koncertas „Rūmuose užgimusi muzika. Dedikacija
M. K. Oginskiui ir A. H. Radvilai“

Solistė ŠVIESĖ ČEPLIAUSKAITĖ (fortepijonas)

**Koncert „Muzyka zrodzona w pałacu. Dedykacja dla
M. K. Ogińskiego i A. H. Radziwiłła“**

Solistka ŠVIESĖ ČEPLIAUSKAITĖ (fortepian)

2025 m. gruodžio 4 d., ketvirtadienis / 4 grudnia 2025 r., czwartek

9.00–19.00

**Valdovų rūmų muziejus, Renginių salė
Pałac Wielkich Książąt Litewskich, Sala Imprez**

**9.00–12.40 I posėdis / I sesja. REFORMATORIAI IR VIZIONIERIAI /
REFORMATORZY I WIZJONERZY**

Moderuoja / Moderator dr. Ramunė ŠMIGELSKYTĖ-STUKIENĖ

9.00–9.15

Dr. Dalius VILIŪNAS (Lietuvos kultūros tyrimų institutas / Instytut Badań Kultury Litwy)

*Juozapo Borejkos 1763 m. manifestas: Apšvietos epochos pradžia Lietuvoje
Manifest Józefa Borejki z 1763 r.: Początek epoki Oświecenia na Litwie*

9.20–9.35

Prof. dr hab. Mariusz AUSZ (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie / Liublino
Marios Curie-Skłodowskos universitetas)

*Naukowcy i reformatorzy oświaty w Litewskiej Prowincji Pijarów
Lietuvos pijorų provincijos mokslininkai ir reformatoriai*

9.40–9.55

Prof. dr hab. Janina KAMIŃSKA (Uniwersytet Warszawski / Varšuvos universitetas)

*Komisja Edukacji Narodowej – reforma oświaty czy rewolucja w oświacie?
Tautos edukacijos komisija – švietimo reforma ar revoliucija švietime?*

10.00–10.15

Dr Adam DANILCZYK (Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk / Lenkijos mokslų
akademijos istorijos institutas)

*Wizjonerzy, patrioci czy realisci? Próby reform Wielkiego Księstwa
Litewskiego w drugiej połowie XVIII wieku*

*Vizionieriai, patriotai ar realistai? Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės
reformų bandymai XVIII a. antroje pusėje*

10.20–10.40 Diskusija / Dyskusja

10.40–11.00 Kavos pertrauka / Przerwa na kawę

11.00–11.15

Prof. dr hab. Ewa KULA (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach / Kelcų Jano Kochanowskio universitetas), prof. dr hab. Adam MASSALSKI (Instytut Pamięci Narodowej, Delegatura w Kielcach / Tautos atminties instituto Kelcų skyrius)

Joachim Litawor Chreptowicz (1729–1812), kanclerz wielki litewski – twórca czy wizjoner?

Lietuvos kancleris Joachimas Liutauras Chreptavičius (1729–1812) – kūrėjas ar vizionierius?

11.20–11.35

Prof. dr hab. Tomasz CHACHULSKI (Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk / Lenkijos mokslų akademijos Literatūros tyrimų institutas)

Franciszek Karpiński (1741–1825) a współczesne mu problemy społeczne
Franciszekas Karpińskis (1741–1825) ir jo laikmečio socialinės problemos

11.40–11.55

Habil. dr. Aldona PRAŠMANTAITĖ (Lietuvos istorijos institutas / Instytut Historii Litwy)

Vilniaus vyskupas Jonas Nepomukas Kosakovskis (1755–1808) ir Lietuvos visuomenės edukacijos vizija XVIII a. pabaigoje–XIX a. pradžioje

Biskup wileński Jan Nepomucen Kossakowski (1755–1808) i wizja litewskiej oświaty publicznej w końcu XVIII i na początku XIX wieku

12.00–12.15

Prof. dr hab. Sławomir GODEK (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego / Kardinolo Stefano Wyszyńskiego universitetas)

Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego wizja reform prawa i gospodarki guberni litewskich u progu XIX wieku

Pranciškaus Ksavero Druckio-Liubeckio teisės ir ūkio reformų Lietuvos gubernijose vizija XIX a. išvakarėse

12.20–12.40 Diskusija / Dyskusja

12.40–14.00 Pietų pertrauka / Przerwa obiadowa

14.00–17.30 II posėdis / II sesja. INOVACIJOS IR INOVATORIAI / INNOWACJE I INNOWATORZY

Moderuoja / Moderator dr. Robertas JURGAITIS

14.00–14.15

Doc. dr. Martynas JAKULIS (Vilniaus universitetas / Uniwersytet Wileński)

(Ne)pažinta jėga: elektra Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje XVIII amžiuje

(Nie)poznana siła: elektryczność w Wielkim Księstwie Litewskim w XVIII wieku

14.20–14.35

Dr. Aistė PALIUŠYTĖ (Lietuvos kultūros tyrimų institutas / Instytut Badań Kultury Litwy)

*Idomiųjų prietaisų kūrimo menas: mechanikai ir jų gaminių vertinimai
XVIII a. Radvilų dvare*

*Sztuka tworzenia ciekawych urządzeń: mechanicy i odbiór ich wytworów na
dworze Radziwiłłów w XVIII wieku*

14.40–14.55

Mgr. Rimantas BEDULSKIS (Lietuvos istorijos institutas / Instytut Historii Litwy)

*Sujungę jūras: vandens kanalų Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje kasimo
iniciatoriai, projektuotojai ir įgyvendintojai XVIII a.*

*Ci, którzy połączyli morza: inicjatorzy, projektanci i realizatorzy kopania
kanałów wodnych w Wielkim Księstwie Litewskim w XVIII wieku*

15.00–15.15

Prof. dr hab. Danuta KOWALEWSKA (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu /
Toruńs Mikalojaus Koperniko universitetas)

*Ksiądz Jan Ch. Bohomolec (1724–1795) – zapomniany intelektualista swoich czasów
Kunigas Janas Ch. Bohomolecas (1724–1795) – užmirštas savo laiko intelektualas*

15.20–15.40 Diskusija / Dyskusja

15.40–16.00 Kavos pertrauka / Przerwa na kawę

16.00–16.15

Dr. Aukšė KALADŽINSKAITĖ-JOCIENĖ (Lietuvos kultūros tyrimų institutas / Instytut Badań Kultury Litwy)

Nuo Kelno iki Vilniaus: vieno varpų liejiko istorija

Z Kolonii do Wilna: historia jednego ludwisarza

16.20–16.35

Dr. Lina BALAIŠYTĖ (Lietuvos kultūros tyrimų institutas / Instytut Badań Kultury Litwy)

Karininkas ir kūrėjas: Vilniaus fejerverkų sumanytojas Kristijonas Saliamonas Seyfertas

Oficer i twórca: Christian Salomon Seyfert, twórca wileńskich fajerwerków

16.40–16.55

Dr Kamil FREJLICH (Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie / Varšuvos Karališkųjų Lazienkų muziejus)

Użyteczna wiedza o roślinach – wokół „Botaniki stosowanej” Stanisława Bonifacego Jundziłła (1799)

Naudingos žinios apie augalus – apie Stanislovo Bonifacijaus Jundzilo knygą „Taikomoji botanika“ (1799)

17.00–17.15

Dr. Jonas DRUNGILAS (Lietuvos istorijos institutas / Instytut Historii Litwy)

Gydomasis vanduo mėgintuvėlyje: Karlas von Šionvogelis ir jo mineralinių vandenų tyrimai Lietuvoje XVIII a. pabaigoje

Woda lecznicza w probówce: Karl von Schönwogel i jego badania nad wodami mineralnymi w Litwie pod koniec XVIII wieku

17.15–17.30 Diskusija / Dyskusja

18.00–19.00 APSKRITOJO STALO DISKUSIJA „Kuriantis, tiriantis, maištaujantis XVIII amžiaus žmogus: žinomi ir neatrasti vardai“

DYSKUSJA OKRAĞŁEGO STOŁU „Tworzący, badający i buntujący się człowiek XVIII wieku: imiona znane i nieodkryte“

Dalyvauja / Uczestnicy prof. dr hab. Mariusz AUSZ, prof. dr hab. Irena BIENKOWSKA, prof. Irena VAIŠVILAITĖ, prof. Valdas RAKUTIS, doc. dr. Asta VAŠKELIENĖ

Moderuoja / Moderator dr. Ramunė ŠMIGELSKYTĖ-STUKIENĖ

2025 m. gruodžio 5 d., penktadienis / 5 grudnia 2025 r., piątek

9.00–18.30

Valdovų rūmų muziejus, Renginių salė
Pałac Wielkich Książąt Litewskich, Sala Imprez

**9.00–10.40 III posėdis / III sesja. STEBĖTOJAI IR LITERATAI /
OBSERWATORZY I LITERACI**

Moderuoja / Moderator dr. Adam STANKEVIČ

9.00–9.15

Dr. Živilė NEDZINSKAITĖ (Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas / Instytut Literatury Litewskiej i Folkloru)

Kaip sueiliuoti orą: meteorologiniai stebėjimai 1721–1722 m. Tilžės misijoje ir jų autorius

Jak zrymować pogodę: obserwacje meteorologiczne misji w Tylży w latach 1721–1722 i ich autor

9.20–9.35

Dr. Veronika GIRININKAITĖ (Vilniaus universiteto biblioteka / Biblioteka Uniwersytetu Wileńskiego)

Pro gloriae gentis: Remigijaus Korvino Kosakovskio (1730–1780) vizijos ir pasiekimai

Pro gloriae gentis: Wizje i osiągnięcia Remigiusza Korwina Kossakowskiego (1730–1780)

9.40–9.55

Doc. dr. Regina JAKUBĖNAS (Vilniaus universitetas / Uniwersytet Wileński)

„Bo moje pióro nie jest z gęsi domowej [...]. Jest ono z gęsi afrykańskiej spod ekwatoru i dlatego to czasem stylem dziwnym i dzikim piszę“, – styl listów ks. Remigiusza Kosakowskiego (1730–1780)

„Nes mano plunksna tai ne iš naminės žąsies [...]. Ji yra iš žąsies afrikinės, nuo ekvatoriaus, ir todėl kartais rašau stiliumi neįprastu ir nežabotu,“ – kun. Remigijaus Kosakovskio (1730–1780) laiškų stilius

10.00–10.15

Prof. dr hab. Wojciech KALISZEWSKI (Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk / Lenkijos mokslų akademijos Literatūros tyrimų institutas)

Między Powązkami a Puławami Czartoryskich – źródła poetyckich inspiracji ostatnich lat Rzeczypospolitej

Tarp Čartoriskių Povonzkų ir Pulavų – poetinio įkvėpimo šaltiniai paskutiniaisiais Abiejų Tautų Respublikos metais

10.20–10.40 Diskusija / Dyskusja

10.40–11.00 Kavos pertrauka / Przerwa na kawę

11.00–13.00 IV posėdis / IV sesja. DAILININKAI IR ARCHITEKTAI / MALARZE I ARCHITEKCI

Moderuoja / Moderator dr. Lina BALAIŠYTĖ

11.00–11.15

Prof. dr. Irena VAIŠVILAITĖ (Vilniaus universitetas / Uniwersytet Wileński)

Dviejų Romos tapybos mokyklos atstovų – Simono Čechavičiaus ir Pranciškaus Smuglevičiaus – indėlis į Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės dailės raidą

Wkład dwóch przedstawicieli rzymskiej szkoły malarstwa – Szymona Czechowicza i Franciszka Smuglewicza – w rozwój sztuki Wielkiego Księstwa Litewskiego

11.20–11.35

Dr. Helmutas ŠABASEVIČIUS (Vilniaus dailės akademija / Wileńska Akademia Sztuki)

Bernardo Bellotto ir Vilnius

Bernardo Bellotto a Wilno

11.40–11.55

Mgr Tatsiana ZABLOTSKAYA (Uniwersytet Warszawski / Varšuvos universitetas)

Szkic do portretu malarza-pijara Łukasza Hübela (1722–1793)

Dailininko pijoro Luko Hiubelio (1722–1793) portreto eskizas

12.00–12.15

Doc. dr. Rasa BUTVILAITĖ (Vilniaus dailės akademija / Wileńska Akademia Sztuki)

Architektas Martynas Knakfusas (1740–1821)

Architekt Marcin Knakfus (1740–1821)

12.20–13.00 Diskusija / Dyskusja

13.00–14.30 Pietų pertrauka / Przerwa obiadowa

14.30–16.00 V posėdis / V sesja. KOMPOZITORIAI IR MECENATAI / KOMPOZITORZY I MECENASI

Moderuoja / Moderator dr. Ramunė ŠMIGELSKYTĖ-STUKIENĖ

14.30–14.45

Prof. dr hab. Irena BIENKOWSKA (Instytut Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego /
Varšuvos universiteto Muzikologijos institutas)

*Opera Telemaka Michała Kazimierza Ogińskiego – wczesne dzieło operowe
w języku polskim*

*Mykolo Kazimiero Oginskio Telemacho opera – ankstyvasis operos kūrinys
lenkų kalba*

14.50–15.05

Dr. Sviatlana NIEMAHAI (Instytut Wiedzy Współczesnej w Mińsku / Šiuolaikinės žinijos institutas Minske)

Patronat muzyczny Michała Kleofasa Ogińskiego w świetle nieznaney korespondencji okresu florenckiego

Mykolo Kleopo Oginskio muzikos patronatas nežinomos Florencijos laikotarpio korespondencijos šviesoje

15.10–15.25

Prof. dr hab. Alina MAŁDZY (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu / Poznanės Adomo Mickevičiaus universitetas)

Przypadek kompozytora Wojciecha Dankowskiego: w cieniu biografii, w świetle rękopisów muzycznych

Kompozitoriaus Wojciecho Dankowskio atvejis: biografijos šešėlyje, muzikinių rankraščių šviesoje

15.30–15.45

Dr. Aistė BIMBIRYTĖ (Vytauto Didžiojo Universitetas, Lietuvos nacionalinis dailės muziejus / Uniwersytet Witolda Wielkiego, Litewskie Narodowe Muzeum Sztuki)

Žvilgsnis į Pietus. Juozapas Leonas Lopacinski (1751–1803) ir jo kelionės į Italiją dienoraštis

Spojrzenie na Południe. Józef Leon Łopaciński (1751–1803) i dziennik jego podróży do Włoch

15.50–16.10 Diskusija / Dyskusja

16.10–16.30 Kavos pertrauka / Przerwa na kawę

16.30–18.10 VI posėdis / VI sesja. ĮVAIZDŽIAI IR STEREOTIPAI / OBRAZY I STEREOTYPY

Moderuoja / Moderator dr. Adam STANKEVIČ

16.30–16.45

Dr Jan BULAK (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie / Popiežiškasis Jono Pauliaus II universitetas Krokuvoje)

Wybitny duchowny – czyli kto? Nadzwyczajność i nietuzinkowość duchownych Wielkiego Księstwa Litewskiego w XVIII wieku

Iškilas dvasininkas – kas jis? Nepaprasta ir netradicinė XVIII a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės dvasininkija

16.50–17.05

Dr Jacek KORDEL (Uniwersytet Warszawski / Varšuvos universitetas)

Twórczy wizjoner z warszawskiego Korpusu Kadetów i jego dzieło. Mieszkańcy Rzeczypospolitej jako potomkowie małp w pamphlecie „L'orang-outang d'Europe” (1779)

Varšuvos kadetų korpuso kūrėjas vizionierius ir jo veikalas. Respublikos gyventojų įvaizdis pamflete „Europos orangutanai“ (1779)

17.10–17.25

Mgr Aleksandra MALICH (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu / Torunės Mikalojaus Koperniko universitetas)

Julian Ursyn Niemcewicz i tzw. kwestia żydowska – między wizją reformy a stereotypem. Obraz społeczności żydowskiej w tekstach Niemcewicza

Julianas Ursynas Nemcevičius ir vadinamasis žydų klausimas – tarp reformos vizijos ir stereotipo: žydų bendruomenės įvaizdis Nemcevičiaus tekstuose

17.30–17.45

Prof. dr hab. Dariusz ROLNIK (Uniwersytet Śląski w Katowicach / Silezijos universitetas Katovicuose)

W poszukiwaniu zbiorowego portretu obywateli Rzeczypospolitej czasów stanisławowskich. Mądrość nieoczywista – Łopacińscy w życiu publicznym

Ieškant kolektyvinio Abiejų Tautų Respublikos piliečių portreto Stanislovo Augusto epochoje. Neakivaizdi išmintis – Lopacinskiai viešajame gyvenime

17.50–18.10 Diskusija / Dyskusja

18.10–18.30 Konferencijos apibendrinimas / Podsumowanie konferencji

**Naujo mokslo žurnalo „XVIII amžiaus studijos“ numerio pristatymas /
Prezentacja nowego numeru rocznika „XVIII amžiaus studijos“**

Pranešimų trukmė 15 min. / Czas wystąpienia 15 minut

Po kiekvieno pranešimo iki 5 min. skiriama klausimams ir atsakymams /

Po každym referacie przewidziano do 5 minut na pytania i odpowiedzi

Konferencijos kalbos: lietuvių ir lenkų (synchroninis vertimas) /

Języki konferencji: litewski i polski (tłumaczenie symultaniczne)

Konferencijos mokslinis komitetas / Komitet Naukowy Konferencji

Dr. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė (Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Lietuvos istorijos institutas / Muzeum Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich, Instytut Historii Litwy), **komiteto pirmininkė / przewodnicząca komitetu**

Dr. Lina Balaišytė (Lietuvos kultūros tyrimų institutas / Instytut Badań Kultury Litwy)

Doc. dr. Vydas Dolinskas (Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Vilniaus universitetas / Muzeum Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich, Uniwersytet Wileński)

Doc. dr. Robertas Jurgaitis (Lietuvos istorijos institutas / Instytut Historii Litwy)

Prof. dr. Valdas Rakutis (Lietuvos Respublikos Seimas, Klaipėdos universitetas / Sejm Republiki Litewskiej, Uniwersytet Kłajpedzki)

Dr. Adam Stankevič (Lietuvos istorijos institutas / Instytut Historii Litwy)

Kontaktai / Kontakt:

smigelskyte.stukiene@gmail.com

ramune.smigelskyte@valdovurumai.lt

tel. +370 684 48 885

Vinjetė iš Lietuvos vyriausiosios mokyklos 1786–1787 mokslo metų paskaitų prospekto *Prospectus lectionum in Alma Academia et Universitate Vilnensi*, Vilnae: Typis Sacrae Regiae. Majestatis, 1786. Vilniaus universiteto biblioteka.

Viršelyje – Pranciškus Smuglevičius, Grafikos darbas, vaizduojantis imperatoriaus Nerono Aukso rūmų griuvėsius, LDKVR VR 1204.

Organizatoriai / Organizatorzy

Partneris / Partner

Lenkijos Respublikos
ambasada
Vilniuje

Išleisti XVIII amžiaus studijų tomai /
Wydane tomy Studiów osiemnastowiecznych

XVIII
amžiaus
studijos

1

LIETUVOS
Didžioji Kunigaikštystė:
tarp tradicijų ir naujovių

XVIII
amžiaus
studijos

2

LIETUVOS
Didžioji Kunigaikštystė
Šiūkšiai, Laisvėjimai, Sėkštvy

XVIII
amžiaus
studijos

3

LIETUVOS
Didžioji Kunigaikštystė
Laimona, Patokėjimas, Užuovėja

XVIII
amžiaus
studijos

4

LIETUVOS
Didžioji Kunigaikštystė
Valstybė, Kultūra, Etnografija

XVIII
amžiaus
studijos

5

LIETUVOS
Didžioji Kunigaikštystė
Visuomenė, Kaimiškųjų vietovių

XVIII
amžiaus
studijos

6

LIETUVOS
Didžioji Kunigaikštystė
Personaliai, Įėjimai, Rėpėjimai

Išleisti XVIII amžiaus studijų tomai /
Wydane tomy Studiów osiemnastowiecznych

